

Tipografia: BRAȘOVU, piața mare nr. 22.
Redacția: Brașov, piața mare nr. 22.
Bibliotecă de subscripții:
Brașov, piața mare nr. 22.
Inserate mai primește în Viena: Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (de la Haas), Heinrich Schölkopf, Alois Berner, M. Dutes, A. Oppel, J. Dornberger, în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mészáros, Eckstein Bernold, în Frankfurt: G. L. Dauter, în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie armonioasă pe o coloană 6 cr. în 80 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III-a o săptămână 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL III.

„Gazeta”iese în fiecare zi
Abonamente pentru Anul III-
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl. pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 113.

Brașov, Sâmbătă 20 Maiu (1) Iunie

1889.

Brașov, 19/31 Maiu

Turburările din Belgrad au nimicuit multe din iluziile, ce și-le făcuseră unii omeni mai optimiști din monarhia noastră în privința direcțiunii, ce-o voru lua lucrurile în Serbia după abdicarea regelui Milan.

S'a distins și s'a sperat, că regența sârbescă se va strădui a susține aceleași relațiuni amicabile față cu Austro-Ungaria ca și pe timpul domniei regelui Milan.

Adevărat că regența și guvernul sârbesc s'au purtat până acum cu mare atențiune față cu Austro-Ungaria, asigurându că dorința lor cea mai fierbinte este de-a întreține raporturi amicale cu marea putere vecină. Dér această este numai politica oficiosă sârbescă, politica însă ce-o facă conducătorii masselor în presă și pe strade diferă cu desevârșire de cea oficiosă.

Serbia se pregătesce pentru nouele alegeri. Tote partidele își adună aderenții, căutându a se întări pentru viitoră campanie electorală. Așa a făcut și Garașanin cu partida sa progresistă. Dér intrinșarea acestei partide a fost atacată cu înverșunare de contrarii ei, cari ajutați de mulțimea de pe strade au provocat turburările sângerose, despre cari vorbim mai jos. A fost amenințată chiar și viața lui Garașanin, pe care guvernul l'a internat în fortăreță, sub cuvânt că l'u apără în contra furiei masselor.

Și cine este acest Garașanin? Cetitorii noștri știu, că el a fost credinciosul ministru al regelui Milan și cel mai înfocat aderent al acelei politice sârbesci, care își caută razimul în strânsa amicitie cu monarhia noastră. C'unu cuvânt Garașanin este amic al Austro-Ungariei și ura ce s'a îndreptat în contra lui își are isvorul ei adevărat numai în această împrejurare.

„Petrile, ce au fost aruncate erî asupra partidei progresiste, voiau să lovescă în Austria” — dice „N. fr. Presse”, — „turburările s'au născut din cauză că poporul este infuriat în contra politice, ce a urmat o Serbia în cei nouă ani din urmă.”

Aceste cuvinte semnală nouă încercături. Deși s'a restabilit deocamdat liniștea în Belgrad, totuși regența se teme de nouă turburări și se anunță, că a luat măsuri foarte rigurose, ca nu cumva sosirea Metropolitului Michail să dea naștere unor asemenea turburări.

Diarul din vorbă mai dice, că cele petrecute în Belgrad nu sunt decât un episod în drama, ce cu toate stăruințele barbaților de stat pentru pace, neconținut se desfășură din pasiunile principilor și a poporilor.

Diarele aceste ministrul-președinte engles, marchisul de Salisbury, ținându un discurs spre a motiva cererea de credit pentru mărirea și întărirea flotei engleze, semnală pericolul unui războiu. Toți monarhii Europei, și Salisbury, voiesc să evite războiul, dér e greu a preveni, decât nu cumva se vor schimba persoanele și părerile.

Episodul, ce a avut în Belgrad, nu pot decât să justifice părerea ministrului engles.

DIN AFARĂ.

Serbia și Austro-Ungaria.

Diarele din Pesta sunt foarte neliniștite de scirile ce sosesc din Belgrad. Disordinile de acolo sunt viu discutate.

Oficiosul „Nemzet” dice, că e în interesul guvernului radical sârbesc să reprime turburările, de vreme ce partida radicală e bânuită, că are în rangurile sale elemente anarhiste și prin urmare, că are mai multă aptitudine pentru a distruge decât pentru a crea. Limbagiul diarului „Pesti Naplo”

e foarte violentă. El pune în relație excesele din Belgrad cu întorcerea metropolitului Michail și călătoria principelui Nicolae la Petersburg. Folia unghurească taxază politica comitelui Kalnoky de a fi fără nici un rezultat și adaugă, că deorece monarhia austro-ungară n'a știut să inspire nici încredere, nici frică, și deorece s'a probat, că Austro-Ungaria nu vine în ajutorul amicilor ei, poporele din Orient i-au întors spatetele.

Excesele din Belgrad, continuă „Pesti Naplo”, sunt de natură a face imposibil pentru monarhia mijlocul de a urma o politică bină-voitoare în privința Serbiei, ele arată că această monarhie este statul cel mai urit în Balcan și că influința sa e nulă.

Folia unghurească termină atacându cu asprime activitatea d-lui Hengelmüller, ministru al Austro-Ungariei la Belgrad, și dice, că are valoarea unui zero în acest oraș.

O întrevvedere cu metropolitul Michail al Serbiei.

Un redactor al „Epocei” a fost primit de metropolitul Michail al Serbiei, la legățiunea sârbescă în București. El spune, că după aparență Metropolitul pare a fi trecut vârsta de 70 ani. Cu toate acestea arată a fi foarte sănătos. Privirea lui e dulce, înfățișarea lui e foarte simpatică.

La întrebarea dnteu, dacă regele Milan a abdicat de bună voie ori forțat de vre-o împrejurare, Metropolitul Michail răspunde, că ex-regele Milan a plecat de bunăvoie din Serbia. Nimic nu l'a forțat să-și părăsească tronul și Metrop. Michail crede, că neputându satisface vr'unui angajament luat față cu-o putere vecină, Milan a preferit să se sacrifice, spre a nu pune siguranța Serbiei în pericol. Metrop. Michail nu crede, că Milan se va mai reintorci vre-odată în Serbia, el a părăsit-o pentru totdeauna.

În ce privește regina Natalia, ca să se potă întorci în Belgrad trebuie să permită regenței. Metrop. Michail crede, că nu i-se va acorda această voie,

cu toate aceste Regina va vedea pe fiul ei, dér pe un teren neutru.

Raportorul „Epocei” continuă apoi cum urmează:

— Cu toate că întrebarea mea ve va pără cam dificilă de satisfăcut, totuși voi face-o, dorind a sci opiniunea d-v. și asupra unui punct important, acela al politice externe a Serbiei. Ce influență streină domnesce astăzi în Serbia? Domnesce Austria? Domnesce Rusia, precum se dice.

— Actualul președinte al consiliului de miniștri din Serbia — răspunde Metrop. Michail — a fost atunci, când era în opoziția inimicului cel mai implacabil al Austro-Ungariei. Astăzi venind la putere a fost forțat în interesul țării sale să schimbe cu totul opiniunile. El e foarte conciliant cu Austro-Ungaria și supus ei, fără a pierde ceva din demnitatea sa. Acesta este interesul Serbiei. Dacă actualul președinte al consiliului ar urma altă politică, ar fi în paguba țării sale. Serbia însă a și nu e nici austro-filă nici ruso-filă. Avem excelente relațiuni cu ambele aceste puteri. Cu toate acestea Serbia are o imensă simpatie pentru Rusia. Acum dacă mă veți întreba, dacă această politică exterioară va dura încă, ve voi răspunde, că nu pot să știu. Depinde de circumstanțe.

— Mergeți în Serbia chemat de guvernul de acolo sau de către regenți?

— Nu. Mă întorc în Serbia ca un simplu particular și în virtutea articolului constituției votat acum în urmă. Nu sunt chemat nici de guvern, nici de regenți. Voi rămâne la Belgrad și dacă mi-se va cere ca să primesc să fiu metropolit al Serbiei, voi primi. Pentru moment nici o scire nu mă face să cred, că actualul metropolit s'ar retrage. Lipsesc de 8 ani din Serbia și ve închipuiți câtă nerăbdare am să-mi revăd patria.

— Cât credeți că veți rămâne în capitala României?

— Vre-o două, trei zile încă. Afacerile mele private reclamă prezența mea în București.

Proiectata vizitare a Strassburgului.

O scire ce a sosit din Berlin la Paris anunță, că Joi sera, după cină, Imperatul Wilhelm propusese pe neașteptate regelui Umberto să vie la Strassburg. Regele Umberto acceptase, când principele de Bismarck s'a dus a doua zi să-și întorcă dela hotărîrea lor.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Chinurile populare din jurul Născutului.

(Culese de Greogoriu Romanese.)

Mândră de dragostea noastră
Răsărit'au pomii pe costă,
S'a aflat un blăstămat
Pomii ni i-a rețezat,
Dragostea ni-o a stricată.
Dumnezeu e bun și sfânt
C'a dat ploaie și cu vânt
Și pomii ni-a altoit
Dragostea ni-o a togmîtit.

Mândră-i lelea 'n sârbători,
Dacă și pune-un car de flor,
Dacă țipă*) florile
Să-și închiță ocole
Că și-or fugi vacile;
Merg lelea să-le mulgă,
Vacile o iau la fugă;
Merg lelea să le întorțe
Vacile o iau în corne.
Mândră-i lelea când se gată,
Gândesc că-i buhă 'npanată;
Dimineța când se scolară
Ciorele din cap și sboră.
Mândră-i lelea cum se vede

*) Aruncă.

Ca și malul pe pârte,
Când o veți noaptea pe lună
Gândesc, că-i un ghem de lână,
Când o veți ziua la sora
Gândesc că-i dracu'n picioare,
Când o veți ziua în sat
Gândesc că-i dracu' mbrăcat,
Imbrăcat în haine verzi
Să te duci să n'o mai veți.

Cel voinic de sarmanic
Vineri mă-sa l'a făcut,
Sâmbăta l'a însurat
Lun' la tabără plecat,
El din graiu a cuvântat:
— „Oh măicuță, maica mea,
Pe mine nu mă vede
Nouă ani și nouă zile
Și pe-atătea săptămâne;
Dacă atunci nu oi veni
Tu pe munte îi eși;
De-i vede codru nfrunzită
Câmpul tare vescețit
Să sci maică c'am murit.”
Mă-sa tot l'a așteptat
Nouă ani și nouă zile
Și pe-atătea săptămâne,
Dacă vedută că nu vine
Ea de-a un'a și plecat
Pe munte a alergat:
Codru era nfrunzită
Câmpul tare vescețit.

Ea 'ncepu atunci să plângă
Dor de fiu-s'o s'o-ajungă.
Dér un corb spre ea venia
Și din graiu așa-i grăia:
— „Corbule, de unde vii,
Despre fiul meu ce știi?”
El din tabără scăpat
La Dunăre l'am lăsat
Pe pușcă răzîmat,
Totu ședea și totu gâdea
Dér un picior n'lu avea.

Cucule, porumbule,
Neteșceți penele
Ca mândra sprâncenele;
Cucule cu pene verzi
Mândru cântă vera 'n livezi,
Cucule cu pene sure
Mândru cântă vera 'n pădure
Și ziua pe vreme bună,
D'amea inimă nu-i bună,
Că-i legată în curele,
Mâncată-i de multe rele,
Și-i legată în giplau
Că-i mâncată de multu rău.

Multă mă mustră fetele
Că mi-s dragi nevestele;
Pote sci cine-i cu minte
Că mie nu mi-s urite,
Pote sci cine mă vede

Că mie nu mi-i de fete
Ca și lupului de iede;
Iada pasce 'n poieniță
Lupu șede 'n mârșiniță,
Ea pasce și-apoi se culcă
Lupu merge și-o apucă...

În cel rit, în contenit,
Zace-un voinic priponit;
De-o parte apa îl bate
De alta soroale-lu arde.
Mândra lui așa dicea:
Vai badiță badișor,
Ori că mori ori că te scolară,
Ori că-mi da și mie bolară,
Că mi-am urit zilele
Mutându căpătăiele
Când la cap, când la picioare,
Când a umbră, când a soro.

Ardă-te focul gândac,
Mi-ai mâncat frunza din fag
Și pe omul cel mai drag

Vai de cel ce-și lasă satu
Mâncă-lu doru și bănatu,
Că eu încă l'am lăsat
Și pe mine m'au mâncat
Până ce m'au mai gătat.

„Gazeta Coloniei“ încercă să justifice scirea călătoriei regelui Umberto la Strassburg, sprijinindu-se pe acest fapt, că pregătiri se făcuseră de câțva timp deși în vederea apropiatei vizite a Impăratului. În realitate, regele Italiei și d-lu Crispi n'aură niciodată intențiunea să viziteze Strassburgul; dér, în zelul lor, autoritățile provinciilor anexate au crezut, că Impăratul Germaniei ar îndemna pe ôșpele său să-l însoțească și a se abate astfel dela drumul său. Acesta a fost, după foia germană, punctul de plecare al acestei sciri, care a fost transmisă și primită la Paris cu atâta ușurință, și care n'a făcut decât să favorizeze o speculație de bursă.

Scirea călătoriei regelui Umberto la Strassburg e comentată într'un mod diferit în cercurile diplomatice din Viena; se crede cu greu într'o manoperă de bursă, și lumea e mai curând pornită să creadă, că a fost schimbare de programă în ultima oră. Diarul oficios „Die Presse“ termină comentariile ce face cu ocazia acestei călătorii dicându, că apropiata vizită a Impăratului Austriei la Berlin va completa această mare manifestație în onôrea păcii și a menținerii tratatelor.

Generalul Menabrea, ministrul Italiei la Paris, a asigurat pe d-lu Spuller, ministrul de externe al Republicii, că regele Italiei n'a avut niciodată de gând să trecă prin Strassburg.

„Standard“ din Londra dice, că decă regele Umberto a avut de gând să viziteze Strassburgul, el a comis o imprudență, care totuși fu iute reparată, cu tôte că n'a fost în cugetul său de a vătma susceptibilitățile Franței. Același diar face să se observe cât e de fragilă baza pe care se întemeiază pacea Europei și dice, că Germania și Italia ar face mai bine să nu protesteze de intențiile lor pactnice.

Prințul Nichita în Petersburg.

Principele Muntenegrului, care se află de câteva zile în Petersburg, este primit acolo cu mari onoruri și cu multă căldură de către curte și de către pressă, ca un credincios aliat și probat amic al Rusiei. Impăratul Alexandru i-a conferit un regiment de vânători. Foile rusești accentuează, că principele Nichita a rămas în totdeauna credincios convingerii sale, că fericirea Muntenegrului și a celorlalte state balcanice depinde de acolo, ca să meargă mână în mână cu Rusia. Prințul Nichita a primit dizele aceste o deputație a societății de binefacere slave din Petersburg, în frunte cu președintele ei generalul Ignatiev, care a predat prințului icôna sfinților Ciril și Metodie.

Turburările în Serbia

Dilele trecute, precum scim, Belgradul a fost teatrul unor mari turburări, ce erau îndreptate contra partidei progresiste. Eță amăruntel acestor turburări:

Partida progresistă ținu o adunare electorală la berăria regescă, care numai printr'o îngrăditură este despărțită de grădina palatului ministerului de finanțe. În această grădină se afla o cêtă întrégă de studenți, și popor mult, cari în decursul vorbirii lui Garașanin de reșpice-orî conturbară adunarea prin asurđitôre strigate de „Zsivio“. Fiindcă sgomotul acestora luase dimensiuni pré mari, unul dintre membrii adunării își ridică scaunul, amenințându pe lărmuitor. Atâta fu de ajuns ca să izbucnescă turburările. O plôia de petri cădă asupra membrilor adunării. O pêtă cădă chiar pe masa raportorului, doi membri au fost răniți; confusia deveni generală.

Membrii adunării sfărmară ușile păretelui despărțitor și dând năvală asupra tumultuanților, pe acestia îi alungară din grădina ministerială pe stradă. Garașanin provocă pe membri

să-și reocupe locurile și apoi votându-se în liniște rezoluția prezentată, declară adunarea ca încheiată. Câțva membri ai adunării, eșind dela berăria că scopul ca să meargă acasă, fură întâmpinați din partea poporului cu injurături și sburăturî de petri.

Atitudinea turburătorilor într'acestea devenia tot mai periculôsă. Majoritatea membrilor partidei progresiste rămase în grădina berăriei, unde avea să fiă banchet. Pe la trei ore nôptea poporul năvălesce furios asupra lor și cu sburăturî de petri îi alungă. Garașanin, care încă se afla aici, voi să se sue în trăsura ca să fugă. Mulțimea însă atât de infuriată arunca cu petri asupra trăsorei, încât Garașanin nu cuteză a se apropia de ea, ci numai cu mare greu îi succese în fine a se refugia în ministeriul de interne.

Inaintea edificiului ministeriului de interne se iscă o bătăie sângerôsă. Un membru al partidei progresiste împuşcă cu revolverul pe un student. Garașanin se refugiază la ministrul poliției Tausanovits. Mare parte dintre membrii partidei progresiste se adună în sala de adunări dela casina cea mare. Turburătorii însă îi urmăriră și acolo, sfărmară ferestrelor, intrară înăuntru și aruncară mobilele pe ferăstră afară. Membrii partidei progresiste trebuiră să se urce pe edificiu, de unde începură să împuşce cu revolvere asupra turburătorilor.

Pe când se petreceau acestea aici, pe atunci o altă cêtă de popor bombardă tipografia și Redacțiunea diarului progresist „Videlo“, sfărmandu cu petri totu ce putură. O altă cêtă bombardă cu petri locuința lui Garașanin, a căruia nevastă se dice că ar fi împuşcată cu revolverul prin ferăstră asupra mulțimei.

Pe la șese ore veni Tausanovits, pe care mulțimea îl primi cu strigate de „să trăescă“, pretinse însă dela el, ca să i dea pe mâna ei pe Garașanin. Tôte încercările lui Tausanovits de a împrăștia mulțimea rămaseră zadarnice. În fine pe la 8 ore întreveni miliția, care cu baionetele împrăștia mulțimea. În decursul turburărilor se dice că 3 ômeni au fost omorîți și mai mulți răniți.

Mai târziu turburările au izbucnit din nou. Dintre membrii partidei progresiste se dice că 2 ar fi fost omorîți, ér 5 zac în spitalu greu răniți.

Telegramele mai nou spun, că turburările iau dimensiuni tot mai mari. La înormentarea studentului, care se dice că a fost împuşcat de Garașanin, s'au prezentat ca la 600 de studenți într'o mulțime de vr'o 3000 de ômeni, cari împreună au jurat răsbunare asupra partidei progresiste. Aceștia năvăliră asupra locuinței progresistilor, pe proprietarul casei îl omorîră. Impresurară apoi locuința lui Garașanin, care se refugiază împreună cu familia în cetate. La cererea ambasadorilor străini, tôte miliția se puse în mișcare. Acesta alungă mulțimea cu baionetele, ba de mai multe ori a și împuşcat asupra lor. Au fost împuşcați 14 ômeni și vre-o 200 au fost răniți. E mare temere de revoluție. Ambasadorul austro-ungar Hengelmüller cere restabilirea ordinii în timp de 48 ore, căci la casă contrar atât el, cât și alți reprezentanți ai puterilor străine vor părăsi Belgradul, de ôrece se dice, că turburătorii încep a se îndrepta în contra străinilor.

Din dieta ungarescă.

I. Ivancovich dice, că un mijloc de a ușura miseria e a se da industriei favoruri. Lipsind șosele bune, tariful de transport fiind mare, mai tôte întreprinderile se întemeiază în Budapesta și în împrejurime, ceea ce pretinde capitalul de investițiune mai mare și apoi nici raporturile lucrătorilor nu sunt așa favorabile ca în Ungaria de sus. Guvernul să sprijinescă pe industriași în ce privesc furnisările pentru armată.

Scolarii dela industriei să învețe mai mult școlile industriale nu corăspund cerințelor. Industria arestanților face mare concurență, ministrul să înlătore acest rău. În fine cere ca puterea statului să intervină în contra năpădirii societății cu proletariatul inteligent; ceea ce e ne-productiv trebuie înlăturat de pretutindenea.

Arpad Valyi dice, că acest guvern n'a făcut în 14 ani nimic pentru dezvoltarea economiei poporului, și de va mai dura, va ruina țera. Cere credit ăftin pentru economi. Dotațiunea reuniunilor agricole să nu o restrângă guvernul, să mențină premiile pentru creșterea cailor, să se înfiinze o școlă superiôră pentru grădinărit.

Br. Ivor Kaas cere, ca ministrul de agricultură să-și îndrepte grija sa asupra micii proprietăți, să promoveze industria mare, să nu se neglige cea mică. În comerțul Ungariei nu e introdus spiritul național. Vorbitorul revine asupra unei espectorări mai vechi a ministrului Baross privitoare la maghiarisarea cailor ferate și la cele exprimate cu o di mai înainte de ministrul cu privire la societatea de navigațiune pe Dunăre, și dice: După vorbirea de eri să sperăm, că ministrul va aplica același principiu în privința maghiarisării, ce a proclamat-o cu privire la căile ferate, și asupra societății de navigațiune pe Dunăre. Un mijloc al maghiarisării comerțului e cambiul. „Sunt la noi mai multe blanchete germane de schimb în circulațiune, decât unghuresci. Tôte considerațiunile politice ceru, ca în Ungaria să fiă numai blanchete unghuresci. Un alt mijloc de maghiarisare e admiterea puterii de dovedî a registrelor de afaceri înaintea judecătorilor. Acesta nu e obligat a și forma convingerea despre dreptate din alt punct ori nedreptate de vedere decât al limbii statului. Să se pretindă, ca estrasele din registre germane să se admită la judecătoria numai în limba unghurescă. Acesta arduce la maghiarisarea registrelor și a comptabilității, fiindcă respectivii nu s'ar espune pericolului unei traducerii neautentice și ar căuta să cruțe cheltuelile cu traducerea. O pedecă a maghiarisării comerțului e „Pester Lloyd“, acel diar, care în cercurile comerciale se folosește la stabilirea transacțiunilor comerciale cu aparența autenticității și deci ocupă o poziție privilegiată. (Așa e! în stânga și stânga extremă.) Trebuie înființat un diar unghuresc de felul acesta.“ Așa a continuat mai departe „neșul“ unghur Kaas, de origine daneză, cu maghiarisarea comerțului mai apelând la „neșii“ unghuri Max Falk dela „Pester Lloyd“, Moritz Wahrman dela societatea acționară a acestui diar etc.

SCRILE DILEI.

Cualificațiune din limba maghiară. În înțelesul articolului XVIII al legii de maghiarisare din 1879 § 3, învățătorii, cari au intrat în funcțiune dela 1872, precum și aceia, cari și-au procurat testimoniu de cualificațiune între anii 1872—1881, sunt datorî a se provede cu diplomă și din limba maghiară. Având în vedere aceste dispozițiuni ale citatului articol de lege, Consistoriul archidiecesan din Sibiu provocă pe toți acei învățători aplicați în funcțiune începând cu 1872, cari până acuma nu s'au provedut încă cu diplomă din limba maghiară, ca să se supună examenului de cualificațiune înaintea comisiunei instituite la preparandia de stat din Székely Keresztur pe terminul de 27 și 28 Iunie n. a. c. Cererile pentru admitere la facerea acestui examen se vor a-dresa la inspectorii regii de școle ai comitatelor, la cari aparțin respectivii învățători, până inclusive la 15 Iunie st. n. a. c.

Niksz dajts. „Arad és Videke“ scie,

că într'o sub-comisiune a senatului școlar din Arad s'a exprimat, față cu preamarea înc reare cu studii în școlă poporală, pentru „niksz dajts“ și precum se presupune pe viitoru nu se va mai învăța limba germană în școlile comunale. „Ellenzék“ al d-lui Bartha Miklos ia cu mare plăcere scire despre această șovinistică hotărere.

Regele României a primit din partea M. S. Regelui Württembergului și din partea consiliului federal al Elveției câte o scrisoare de felicitare, drept răspuns la notificarea ce li s'a făcut, că Principele Ferdinand, nepotul al M. S. Regelui, a fost desemnat ca moștenitor presumpțiv al Coronei și a primit titlul de Alteță Regală, Principe al României.

Imigrațiunile în America. Un diar american scrie, că în primele patru luni ale acestui an au imigrat în America 86,936 de străini. Nu se scie cum se împarte acest număr după naționalități, foile unghuresci se bucură însă, că în primele patru luni ale acestui an numărul imigranților în America a fost mai mic cu 26,433 ca în aceleași luni din anul trecut.

Fulger cu tone. Se scrie din Eperjes despre o furtună în valea „Szekelö“: Furtuna a atins, afară de comunele Hethars și Krivany, și hotarul dela Orlo. În locul din urmă s'a putut observa un joc caracteristic al fulgerului. Un păstor de oi observă, că se apropiă furtuna și căută să-și ducă turma acasă. Dér când oile veniră în defileu, își aședară capetele unul lângă altul și rămaseră nemișcate în două grupe. Păstorul se adăpostă sub un spinu vrând să aștepte aci trecerea furtunii. Un trecător de asemenea voi să se adăpostescă sub acel spinu, dér când se apropiă la 30 de pași de el, cădă trăsnetul, trânti pe păstor la pământ și omori 20 de oi. Capul păstorului fu ras de totu, pe față se află patru dungă regulate în forma unei cruci maltense; hainele îi rămaseră pe partea dreaptă a corpului neatins, ér pe partea stângă fură rupte în sdrênțe. Totu așa de bizare sunt și ranele oilor. Uneia îi e capul despicat în două, alteia îi e gaură, ér mai multora le e pielea de pe capă jupuită. Trăsnetul a dispărut în pământ formând o gaură în formă de pâlă.

Foc mare. Din Lemberg se scrie, că în Podhajce au ars la 26 Maiu n. mai multe sute de case. Au rămas fără adăpost și fără pâne mai multe mii de persoane. Miseria e cumplită.

O enunciațiune a Archiducelui Rainer.

În 29 Maiu n. s'a ținut ședința anuală a Academiei imperiale de științe. Au fost de față, pe lângă curatorul Academiei Archiducele Rainer, ministrii Gautsch, Prazak, Zaleski și alte persoane însemnate.

Archiducele Rainer deschise ședința printr'o vorbire, în care făc următoarea enunciațiune, despre care ni-s'a telegrafiat ad:

„...Astfel, domnilor, am desfășurat ărași în anul espirat acum o activitate științifică binecuvântată, precum vedeți din rapôrtele ce vi s'au făcut. Durere, trebuie să spunem, că acum s'a deschis o luptă în contra luminării și a progresului, dér să sperăm, că această tristă aparițiune va trece în curând.“ (Mare mișcare.)

Pressa germană austriacă exploatează această enunciațiune în contra guvernului susținând, că e îndreptată în contra acestuia, fiindcă protegeză mișcarea catolicilor, care are de scop să ia învământul din mâinile statului și să-l trecă în mâinile confesiunilor, precum cerea proiectul prințului Lichtenstein.

„N. fr. Presse“ dice, că vorbele archiducelui vor fi aprobate și primite cu bucurie în întreaga Austriă. Archiducele Rainer e unul din cei mai poporali membri ai casei împărătești și de numele lui legă cetățenii amintirea răsturnării absolutismului și întemeierii libertății în Austria.

Adunarea gen. a reuniunii femeilor române din comitatul Hunedorei.

Deva, 29 Maiu 1889 st. n.

În 27 Maiu a. c. s'a ținut prima adunare generală constituantă a reuniunii femeilor române din comitatul Hunedorei, întrunindu-se un număr prea frumos de dame, chiar din cele mai departate puncte ale comitatului.

Adunarea a fost deschisă — în absența d-nei presidente provisorie, Ana Petco, — de d-nea vicepresidentă Lucreția Olariu, prin un discurs frumos și călduros, după finirea căruia, bineventându pe cei întruniți, declară adunarea gen. const. de deschisă.

Decursul acestei adunări imi permită onorabilele d-le Redactori, a vi-lă comunica în următoarele:

După ocuparea locului presidială prin d-nea vicepresidentă, s'au delegat ca notari ad hoc domnii: Petru Drăgits jun. și Constantin Popă, er totu conformu programei ca membre pentru scrutuniu d-nea: Aurelia Dămiană din Bradă și Elena Tulea din Hunedora. Urmându alegerele, ședința s'a suspendat pe 5 minute, după a căror decurs redeschidându-se ședința, s'a propus și au fost aleși cu aclamațiune: presidentă d-nea Ecaterina Drăgits; vicepresidentă: d-nea Aurelia Dămiană; casieră: d-nea Susana Csatt; controlor: d-șora Minerva Herbay; secretari: d-nea Dr. Alesandru L. Hossu și Constantin Popă; bibliotecar și archivar: dlă Petru Drăgits jun.; membre în comitetul au fost alese: d-nea Lucreția Olariu, Elena Poppă H. Longin, Maria Moldovană, Maria Herbay, Valeria Moldovană, Ana Popă n. Căzanu, Luisa Popă, Anastasia Moldovană, Teresia Munteanu, Elena Tulea și d-șorele Vilma Moldovană și Letiția Papiu; membre suplente d-nea: Ana Păcurariu, Maria Popă n. Ianza, Maria Dima, Ana Dănilă, Aurelia Oprea și d-șora: Veronica Petco; bărbați de încredere: Ionu Papiu, Ioană Simionăș, Franciscu Hossu Longin, Alesiu Olariu, George Csatt și Petru Drăgits.

Asfel, constituindu-se reuniunea definitivă, ocupă apoi locul presidială d-nea vicepresidentă, Aurelia Dămiană, fiindu presidentă de nou alesă, Ecaterina Drăgits, impedită a participa.

Conformu programei, după aceste prezentă fosta casieră provisorie, d-nea Elena Popă H. Longin, raționniile, din care s'a constatat: că reuniunea până acum are: 30 membre fundatore, 39 membre pe viață, 72 membre ordinare, și 123 membre și membri ajutatori; cu totul 264 membri; că reuniunea dispune de o avere de aproape o mie fl. v. a. apoi obiecte frumoșe și de preț.

Pentru revisuirea socotelor se esmite o comisiune de trei, în persoanele d-nelor: Valeria Moldovanu, Ana Pop, n. Șandor, și Elena Tulea, care aflându toate socotelile în ordine și în consonanță cu anexele raționniilor, face propunerea, prin referența ei, d-nea Elena Tulea, ca: casierei și controlorei provisorie să i se dea absolutivul, și atât acestora, cât și comitetului provisoriu întreg, să i se voteze mulțumită protocolară pentru zelul și devotamentul dezvoltat în interesul reuniunii, ceea ce s'a primit cu aprobare generală.

Conformu programei s'a mai esmis și o comisiune de 3 pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor ceea ce a rezultat un număr de membri noi, și un incasso considerabil.

La propunerea d-nei Elena Popă H. Longin s'a primit, în principiu, ca

reuniunea să aranjeze la adunarea generală viitoare o expoziția de lucruri casnice din totu comitatul; cu modalități necesare s'a încredințat comitetul.

S'a acceptat mai departe și un format de sigilă propus și elucrat de d-nea Lucreția Olariu, carele acuirat fiindu deja, a trecut în proprietatea reuniunii.

Aceste sunt succesele materială ale tinerei reuniuni; cele morale întrec însă toate așteptările. Se putea observa în destulă generală de pe fața celor prezenți; apoi asigurările date reciproc, că și voru nisui a conlucra în conțelegere și cu mândria spre ajungerea scopului salutaru ce-lu are reuniunea, mă îndreptătesc a pute asigura pe binevitorii nemului nostru, că în curându voi fi în stare a relata despre succesele și mai potențate ale acestei reuniuni.

Dee Dumneșu, ca stăruința nobilă și bunăvoința Românelor din acestu comitat estinsă se aibă în abundență efectul dorit de totu Românul bine-simțitor.

Comitetului provisoriu mulțumită și pe acestă cale, celor noi aleși le doresce cu sinceritate tăria și persaveranță.

Unu participantu.

Literatură.

În editura „Cancelariei Negruțu“ din Gherla (Szamosujvar) au apărut de curându următoarele opuri:

Catechese pentru prunii școlari din școlele elementare populare, Edițiunea II, scrisă după G. Mey de Titu Budu. Formatu 8° de 205 pag. Prețulu 1 fl. — Catechesele acestea sunt scrise pe baza „Credelului“ cu scopul de a deștepta în micii elevi credința, speranța și iubirea față cu Dumneșu. Preoțimea gr. cat. a avut destule ocașuni a se convinge despre valoarea internă a scrierilor d-lui Titu Budu. Impregiurarea acestă credem, că va servi spre destulă orientare și în casul de față.

Din trecutul Silvaniei, legendă, de Victoru Russu. Formatu 8° de 169 pag. Prețulu 1 fl. — Scrierea acestă este dedicată d-lui Alimpiu Barbulovicu vicariulu Silvaniei, și este împărțită în XXV capitule, cuprinđend pe lângă acestea și o prefață, în care autorul își exprimă nobila dorință de a face câtu mai multu cunoscutu Românilor noștri trecutul istoric alu frumoșei Silvanie, care este atât de bogată în amintiri și antichități romane. În scopul acesta a scris d-lu V. Russu și opul de față, căruia i-a datu o îmbrăcăminte poetică, voinđu ca prin acestă mai ușor să introducă pe cetitori în cunoștința arheologiei noastre daco-române.

„Meseriașul Român,” fôia pentru învățatură și petrecere, întocmită pentru meseriași și toți iubitorii de meserii. Apare în Brașov de 2 ori pe lună în mărime de câte o colă și costă pe an 1 fl. 20 cr., pe 1/2 an 60 cr.; pentru România pe 3 luni 1 francu, pe an 4 franci. Editoru și Redactoru: Bartolomeiu Baiulescu, președintele Reuniunii pentru sprăjinierea meser. rom. în Brașov. — Nr. 10 dela 15 (27) Maiu cuprinde: Expoziția din Paris; Museele de industrie (conferința de M. Schuster); Învățați meserii; Clădiri nouș; Foița „Mes. Român“: Meșteșugul, plugu de aur. În pădure (poesiă), de Ales. Vlahuță; Felurite pentru meseriași; Sciri economice și industriale; Multe și mărunte; Diverse; Recepte folositoare; Glume; Anunț; Têrgurile dela 17—31 Maiu.

Modificarea tarifului autonomu.

Pentru modificarea tarifului autonomu ministrulu român de finanțe a depus următorul proiect:

Art. unic. — Taxele dela art. 278, 290, 360 și 317 din tariful general al drepturilor de vamă se modifică în modul următor:

Art. 278. — Încălțăminte de totu

felul, fie din piele, fiă din ori-ce felu de stofă, pe deplin confecționată ori numai croită, afară de încălțăminte dela articolul următor (279), 100 chilograme lei 150.

Art. 290. — Țesături de lână de o greutate dela 500—700 grame pe metrulu pătrat, 100 chilgr. lei 100.

Art. 316. — Țesături de bumbac albe séu văpsite într'o singură colore, prin ori ce felu de procedu, — însă numai în urma țesutului lor, — apretate séu nu, fasonate séu nu, afară de țesăturile ușore și de catifelele de bumbac, 100 chilogr. lei 85.

Art. 317. — Țesăturile de bumbac țesute din fire văpsite într'una séu mai multe colori, țesături de bumbac tipărite, catifele de bumbac, 100 chilogr. lei 100.

Motivele, care au îndemnat pe guvernulu român a propune aceste modificări, sunt: Mărfurile austriace de felul acesta, fiindcă erau supuse la mari taxe vamale (600 lei de 100 chilogr. încălțăminte), când intrau în România, erau importate mai întâiu în Elveția și Olanda, care au cu România cele mai favorabile convențiuni, apoi din aceste state se importau în România ca mărfuri elvețiene și olandeze, pentru care se plătea vamă mică. Prin modificarea tarifului însă, aceste mărfuri se vor pute importa directu din Austria în România, rezultându pentru fisculu român un venit de 2—300 mii lei.

„Românul“ și alte diare au protestat în contra acestei modificări, care pte ucide industria națională română de felul celei de mai sus. De asemenea a protestat camera de comerț din Bucuresci unanim în contra proiectului guvernului. Se așteptă și hotărârile celorlalte camere din țară în astă privință.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulu biurului de coresp. din Pesta)

Viena, 31 Maiu. Enunțarea foarte importantă a Archiducelui Rainer s'a făcutu cu cunoștința de mai nainte a Maiestății Sale.

Londra, 31 Maiu. În camera comunelor declară Fergusson, că apropiata vizită a împăratului german în Londra are unu caracter privat.

Bucuresci, 31 Maiu. Senatul a primitu cu 66 contra 16 voturi proiectulu de lege, prin care se acordă 15 milioane lei pentru fortificațiuni.

Belgrad, 31 Maiu. Pe temeliulu rezultatelor cercetării din incidentulu exceselor întâmpelate, au fost puși în arest preventiv vr'o sută de persoane, între cari și Garașanin. — Exmitropolitulu Mihailu sosese la nopte. Ora siresi e ținută secretu, spre a se evita grămădir de popor.

DIVERSE.

Totalitatea căilor ferate. La finea anului 1888 lungimea totală a căilor ferate pe globu atingea cifra de 537,000 kilometri. Tote aceste linii ferate se evaluează a costa dela 12 până la 15 miliarde franci, ceea ce prezentă aproape a deca parte din averea totală a națiunilor civilizate și a patra parte din capitalulu lor plasat. Statisticii au calculat chiar, că stoculu monedelor întregi lumii, — aur, argint și hârtie, — nu ar ajunge a se cumpăra aceste căi ferate.

Cercăn în jurul lunei. Inelul séu cercul, ce se arătă une-ori în giurul lunei, are numirea generală de cercăn. Cum-că aparența lui însămnă plôia se pte explica din legile naturali și nu e numai una superstițiune. Cercănul apare, când curente de aer ecuatorial, ce nvălesce de cătră sud-vestu, vine în atingere și se amestecă cu curente

de aer ploar, mai rece; prin acestă micșorându-i-se temperatura, vaporii i-se condensază, obduc cerul și cu acestă și discul lunei cu un învelișu noroșu egal. Rațele de lumină, ce străbat prin acestu învelișu noroșu, provocă în urma legilor de fracțiune a luminei, fenomenulu numit „cercăn în giurul lunei.“ Vaporii de apă condensându-se formeză nori, din cari după apărerea fenomenului, la două trei zile și pte urma plôia, der nu totdeauna, intervenindu alți agent, cari alungă plôia. — „Fôia bis. și scol.“

Răsbunarea rëndunelor. Societatea zoologică franceză a anunțat guvernului, că este amenințată de o calamitate orniologică. Se pare adecă, că rëndunele s'ar fi hotărît serioș a nu mai merde peste veră în Francia. Negustuositatea cărnii lor le scutesce de urmărirea bucătarilor, er o superstiție în favorea lor le apără cuiburile. Modistele însă, cari folosesc păserilele acestea pentru înfrumșetarea pălărilor, au inventat o stratagemă contra lor, pe care acestea se pare că au observat'o. Departamentulu dela gurile Rhonei este unul dintre principalele locuri de debarcare pentru rëndunele, cari vin din Africa. D'a lungul țermurului sunt aici aședate un felu de mașine compuse din drotari, cari stau în legătură cu baterii electrice cu a căror ajutor se omoră sute de rëndunele. Când adecă paserile, obosite din sborul de peste mare, se lasă pe drotari, numai decăt cadu morțe la pământ. Corpurile lor se prepară apoi pentru modiste și corfe mari cu mii de păserile se îndreptă spre Paris. Așa s'a întâmpat acum de mai mult an, der în ast-anu s'a observat, că rëndunelele n'au mai debarcatu la gurile Rhonei, ci s'au dus mai departe spre ostă, aședându-se în număr mai mare, ca de comună, în celelalte părți ale Europei. Există ținuturi, dice societatea zoologică în petițiunea ei, în cari mai nainte rëndunelele erau forte numărôse, er astăzi sunt cu totul părăsite, deși nutremântu pentru ele, musce și alte insecte, se află în abundență.

Cursulu pieței Brașov

din 27 Maiu st. n. 1889.

Banote românesci	Cump.	9.37	Vând.	9.42
Argintu românesc	- "	9.35	"	9.40
Napoleon-d'ori	- "	9.40	"	9.42
Lire turcesci	- "	10.58	"	10.62
Imperial	- "	9.58	"	9.62
Galbin	- "	5.50	"	5.58
Scris. fonc. „Albina“ 6%	"	102.—	"	—
" " " 5%	"	98.59	"	99.—
Ruble rusesci	- "	125.	"	126.
Discontulu	- "	6 1/2—8%	pe an.	

Cursulu la bursa de Viena

din 29 Maiu st. n. 1889.

Renta de aur 4%	- - - - -	101.70
Renta de hârtia 5%	- - - - -	96.45
Imprumutul căilor ferate ungare	- - - - -	142.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	- - - - -	100.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	- - - - -	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	- - - - -	113.—
Bonuri rurale ungare	- - - - -	105.10
Bonuri cu clasa de sortare	- - - - -	105.10
Bonuri rurale Banat-Timiș	- - - - -	105.10
Bonuri cu cl. de sortare	- - - - -	105.10
Bonuri rurale transilvane	- - - - -	105.10
Bonuri croato-slavone	- - - - -	105.—
Despăgubirea pentru dija de vinu unguresc	- - - - -	99.80
Imprumutul cu premiulu unguresc	- - - - -	142.75
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	- - - - -	127.70
Renta de hârtia austriacă	- - - - -	85.45
Renta de argint austriacă	- - - - -	85.70
Renta de aur austriacă	- - - - -	109.35
Losuri din 1860	- - - - -	144.—
Acțiunile băncii austro-ungare	- - - - -	904.—
Acțiunile băncii de credit ungar.	- - - - -	314.50
Acțiunile băncii de credit austr.	- - - - -	306.—
Galbeni împărătesci	- - - - -	5.61
Napoleon-d'ori	- - - - -	9.42 1/2
Mărci 100 imp. germane	- - - - -	58.—
Londra 10 Livressterlinge	- - - - -	118.65

Editoru și Redactoru responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

